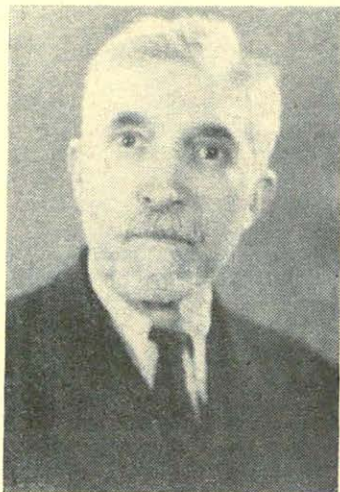

MEGEMLÉKEZÉS

SZECSDY MIKLÓS

(1881 – 1962.)

Szecsődy Miklós 1881. május 15-én született Egyházas-Szecsődön, Vas megyében. Születésének 100. évfordulója alkalmából idézzük emlékét, emlékezve derűs egyéniségére, az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet hajdani fáradhatatlanul tevékeny munkatársára.

Középiskolai tanulmányait Szombathelyen kezdte meg, majd néhány éven át Erdélyben járt iskolába, de a reáliskola VIII. osztályát már Budapesten a Toldy Ferenc főreálban végzi el és itt tesz érettségi vizsgát.

Katonai szolgálatának egyéves önkéntes idejét az Osztrák – Magyar Monarchia haditengerészetének kötelékében 1903/04-ben tölti le, egyetemi tanulmányait ezt követően végzi. 1908-tól kezdődően már Szecsődy is részt vehetett a műegyetemi Geodéziai Intézet felsőgeodéziai munkálataiban és ezt követően, 1910. szeptember 30-án a Pénzügyminisztérium háromszögelési hivatalához nevezik ki műszaki rapidíjasi minőségben, ahol 1910-től 1913-ig terjedő időben Matheóczy-Fleischer Kálmán, Szecsődy Miklós és Szilágyi Béla együtt végeznek az országban számos kijelölt ponton csillagászati meghatározásokat, amely munkáik eredményeit 1915 és 1917. években, két kötetben adják közre [1, 2].

1913. június 29-én háromszögelő segéddé lép elő és az ott kijelölt feladatai mellett, az 1911-től, 1914-ig terjedő években, a műegyetem tanársegédi teendők ellátására is megbízást nyer.

1914-ben, az I. világháború kitörésének idején, Szecsődy is elhagyja békés, polgári tevékenységének helyét és bevonul katonai alakulatához és a Monarchia haditengerészetének pólai hadikikötőjébe, ahol a Hydrographisches Dienst (Vízrajzi Szolgálat) csillagászati osztályán, chronométer-tiszti beosztásban teljesít szolgálatot. Ebben a minőségében feladata volt a haditengerészet összes óráinak – természetesen hajó óráinak – az ellenőrzése és karbantartása.

Leszerelését követően, 1918-ban, a Pénzügyminisztérium bányakutatási osztályába történt áthelyezése kapcsán, Szecsődy az „Eötvös Loránd-féle geofizikai mérésekhez” nyer beosztást, bár a megelőzőekben már más korábbi érintkezései is léteztek az Eötvös-féle mérésekkel. Itt talán utalnom kell arra, hogy 1906 szeptemberében a Nemzetközi Földmérő Szövetség XV. általános konferenciájának Budapesten megtartott ülésén, az azon résztvevő nagy tekintélyű külföldi szakemberek részéről a magyar kormányhoz intézett az az óhaj és javaslat hangzik el, hogy a kormány támogassa és segítse elő az Eötvös által megkezdett és megítélésük szerint rendkívüli jelentőséggel bíró nehézségi erő mérések lehető folytatását.

Az előterjesztett kérelem és javaslat mérlegelését követően a kormány a megjelölt cél támogatását 60 000, – K/év összegnek 3 éven át, azaz 1907, 1908 és 1909. években, az állami költségvetésbe történő beállításával biztosítja és ennek az összegnek a csavarási-ingával végzendő vizsgálatok költségeinek fedezésére való felhasználását teszi lehetővé.

A konferencián kialakult megbeszélésekben azonban némi kétségek is kifejezésre jutottak a csavarási-ingamérésből nyerhető nehézségi adatok megbízhatósága iránt és ezek nyomán az a kívánság is kifejezésre jutott, hogy az ily módon származó eredmények szabatosága relatív-ingamérések útján volnának ellenőrizendők. Erre az észrevételre való tekintettel Eötvös indítatva érezte magát arra, hogy a kormány első kiutalását két teljes invariabilis-inga berendezésének beszerzésére használja fel, amelyekkel az ellenőrző mérések – elvben – elvégezhetőek volnának.

Itt talán utalnom kell arra, hogy a Műgyetem új épületének 1907-ben történt befejezésével, Dr. Bodola Lajosnak, a Műgyetem akkori geodézia professzorának lehetővé vált tanszékét egy külön Geodéziai Intézettel is összekapcsolni. Amikor az 1906. évet követően Eötvös az elnyert állami támogatással már szélesebb arányokban végezhetette csavarási-ingaméréseit és az ezekkel összefüggő felsőgeodéziai mérések ellátása is szükségessé vált, Eötvös Bodola professzor intézetét kérte fel ezeknek a méréseknek az ellátására és a már állami támogatásból beszerzett relatív-inga berendezését, összes tartozékaival együtt, a Geodéziai Intézetnek adta át és ugyanakkor az elvégzendő mérések ellátására Bodola professzor adjunktusát, utóbb a geodéziai tanszéken tanárságában is tanszéki utódját, Oltay Károlyt kérte fel és bízta meg, hogy a gravitációs mérésekkel kapcsolatosan végzendő minden mérések a célnak és igényeknek legjobban megfelelő szabatosággal történjenek meg. Oltay számára arra is lehetőség nyílt, hogy a szükséges mérések metodikáját a potsdami Geodéziai Intézetben tanulmányozhassa, a beszerzendő új mérőeszközöket, műszereket a potsdamiak segítségével kiválthatassa és azok beszerzése után, a műszerek szakszerű kezelését elsajátíthassa.

Ennek megtörténtét követően, 1908-ban, Oltay első tennivalójává vált az 1906-ban befejezésre jutott, a Potsdam „g abszolút” mérésben meghatározott alapértékből kiindulóan, Magyarország számára az új Műgyetem Geodéziai Intézetében létesített geodéziai főalappontra érvényes helyi értéket levezetni. Az így átszarmaztatott érték lett kiindulási értéke azoknak a relatív-nehézségméréseknek, amelyeket a továbbiakban Oltay végzett abból a célból, hogy az azokon nyert nehézségi értékek az Eötvös Loránd által végzett csavarási ingaméréseihez országos nehézségi szintet meghatározó értékekül szolgálhassanak. (3, 4.).

Az 1908-ban Potsdamot Budapesttel összekötő relatív-ingamérésben, Oltay mellett, de következőkben Magyarországon végzett több relatív-ingamérésekben is, jó ideig Oltayval együtt, Szecsődy Miklós is részt vesz. Oltay, vonatkozó jelentéseiben, Szecsődynek ezekben a mérésekben való közreműködését 1908 – 1909 – 1911 – 1914 – 1916 – 1917 – 1918. és 1923. évekre vonatkozóan felemlíti. Majd jóval később, 1944-ben kiadott összefoglaló beszámolójában Szecsődyről ismét megemlékezik, mint akiről számos munkatársa közül elsősorban kell megemlékeznie, „... aki ... teljes önállóan is, kiváló intuícióval, végezte reá-háruló tennivalóit”. (3.)

1918-ban a Pénzügyminisztériumba történt áthelyezésével Szecsődy Miklós az „Eötvös Loránd-féle gravitációs kutatószobának” mind rendszerezesebbé váló gyakorlati érdekű feladataival jut szorosabb kapcsolatba. Ezt követően ez a szolgálat rövidesen „Eötvös Loránd Geofizikai Intézet” nevet veszi fel és ezen a néven működik tovább.

Ebben a keretben is, Szecsődynek jelentős tennivalói származtak, ahol korábbi szolgálati helyein szerzett tapasztalatait igen előnyösen használhatta fel. A csavarási-ingák kezelésében és karbantartásában, általánosságban az intézetben folyó laboratóriumi munkában, de a terepi mérések ellátásában és az azoktól nyert értékek kiértékelésében is változatos és célszerűségekre törekvő kezdeményezéseivel igen hasznosan járult hozzá az Eötvös Intézetben folyamattá alakult munka menetéhez. Eötvös Lorándnak 1919. április 8-án bekövetkezett elhunytá utáni időben, a Geofizikai Intézet személyi ellátottsága elég bizonytalanak mutatkozott, amennyiben a vezető Dr. Pekár Dezső főgeofizikus, később miniszteri tanácsos mellett, csupán Szecsődy Miklós volt a minisztériumi állományba besorolt munkatársa. Az intézeti munkák ellátására mindig időszakai munkavállalókat kellett bevonní, akik túlnyomóan fizikai, matematikai tanárok, vagy mérnökök lehettek, de akiket mindenkor bevezető instrualásban kellett részesíteni és ezt követően is tevékenységüket irányítani. Szecsődy mindig élen járt ezeknek a tennivalóknak az intézésében, végül is az egyre nagyobb arányokban folyó terepi munkák vezetését is önállóan intézte.

Időközben lehetősége nyílt Szecsődynek külföldön végzendő torziós-ingamérésekben is résztvenni. 1927/28 telén Indiában, Upper Assam tartományban, a Burmah Oil Co. Ltd. számára, igen nehéz terepi viszonyok között, olajkutató érdekében végzett méréseket, majd 1936/37. évek téli időszakában, Dél Iránban, Khuzistán tartományban, a Perzsa-öbölhöz közeli területen, az Anglo-Iranian Oil Co. részére végez ellenőrző torziós-ingaméréseket. (5,6.)

1940-ben még bányatanácsossá lép elő, de röviddel utána nyugállományba vonul és kiválik a tényleges szolgálatból, ami azonban nem jelent számára télenlétséget, mert különböző geodéziai munkálatok ellátására vállalkozik.

1947-ben az Állami Földhivatallal köt munkaszerződést és mint magánvállalkozó elvállalja a nógrádmegyei Szécsény község környékének torziós-ingával történő felmérését, amihez az Eötvös Intézettől kér és kap kölcsön 2 db torziós-ingát és az Intézet két volt munkatársával együtt végzik el a méréseket.

Utóbb a Magyar-Amerikai Olajipari R.T.-nél, a vállalat saját geofizikus csoportjának használatában álló automatikusan működő ingáinak karbantartását vállalja el mindaddig, amíg ez az egész geofizikus kutatócsoport, átszervezés útján, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézethez nem nyer beilleszkedést, ami 1949-ben következik be. Ekkor Szecsődy ismét régi intézeteivel kerül kapcsolatba, ahol saját kezdeményezéséből, Haáz Istvánnal és másokkal együtt, egy új torziós-inga típus kidolgozásán fáradoznak. Ennek prototípusa 1959-ben

készüelés több vonatkozásban eltér az eredeti ingamegoldástól. Az új Szecsődy – Haáz-ingának a csillapodási ideje, egy csillapító szerkezet beiktatása útján, 15 – 20 percre volt leszállítható. Ennek az ingának gyakorlati használatbavételére már nem kerülhetett sor. De arra sem kerülhetett sor, hogy Szecsődy Miklós megálljon és örökös újrakezdése helyett végül megpihenhessen. Számára a megpihenés már az örökké tartó megpihenésre volt fenntartva. 1962. január 1-én fejezi be fáradságot nem ismerő, vég nélküli küzdelmeit.

1981. május 15-én, születésének századszor forduló napján emlékezünk szelíd, mindenki számára mindenkor segítséget nyújtani kész, derűt sugárzó, meleg tekintetűre. Az emberi sorsnak a vége az elmúlás, de akik ismerték Szecsődy Miklóst, amíg élnek szeretettel fognak Reá emlékezni és a reávaló emlékezést mindvégig megőrizni.

Budapest 1981. május havában.

SZILÁRD JÓZSEF

IRODALOM

1. Az Országos Kataszteri Felmérés háromszögelő hivatalának ... azimut- és sarkmagasság meghatározásai ... stb. *Matheóczy-Fleischer Kálmán, Szecsődy Miklós és Szilágyi Béla* ... 1915 és 1917 években.
2. *Oltay Károly*: Tudományos Geodézia, Bp. 1930.
3. *Oltay Károly*: Az Eötvös-ingával végzett függővonal deviáció-meghatározások pontossága ... stb. Bp. 1927.
4. *Oltay Károly*: A Magyar Geodéziai Intézet invariábilis-ingákkal végzett relatív-gravitáció-mérései. Bp. 1944.
5. *Desiré Pekár*: Rapport pré a la quatrieme assemblée ... a Stockholm en aout 1930. Bp. 1930.
6. *Pekár Dezső*: Eötvös Loránd. A torziós-inga ötven éves jubileumára, Bp. 1941.

CONTENTS

<i>E. Z. Kiss – P. Szlabóczky</i> : Well logging techniques in planning underground tunnels	201
<i>I. Szulyovszky</i> : Pseudo-acoustic impedance section computation and adoption in direct hydrocarbon exploration	214
<i>I. Késmárky</i> : Comparative Study of Wavelet Estimation Methods	227
News about the Association	236
Commemoration	238

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Э. Кишиш – П. Сладоуцки</i> : Значение каротажных работ для проектирования туннелей для метро	201
<i>И. Суевскии</i> : Псевдоакустический каротаж и его применение в прямых поисках нефти и газа	214
<i>И. Кешмарки</i> : Сравнение методов определения формы сейсмического сигнала	227
Новости в общества Венгерских геофизиков	236
Воспоминания	238

MAGYAR GEOFIZIKA

A szerkesztésért felelős: Zelei András

A szerkesztőség címe: 1368 Budapest VI., Anker köz 1. Telefon: 429-754

Kiadja a Lapkiadó Vállalat. 1073 Budapest, Lenin körút 9–11. Telefon: 429-350. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 23

Felelős kiadó: Siklósi Norbert igazgató

81.955. Állami Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Mihalek Sándor igazgató

Terjeszti a MAGYAR GEOFIZIKUSOK EGYESÜLETE

Egyesületi tagoknak tagdíj ellenében

Megjelenik évente hatszor

Index: 26 507